

Серов Роман Ігорович

Медіа-інтерпретації українсько-французького політичного діалогу (2014–2020)

УДК 327-048.87(44+477) «19/20»
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2020-3.11>

Серов Роман Ігорович
докторант кафедри політології
Одеського національного університету
імені І.І. Мечникова
вул. Дворянська, 2, Одеса, Україна

Питання українсько-французького політичного діалогу після Революції Гідності має широке відображення у медіа-інтерпретаціях. Підкреслено особливості сучасного політичного діалогу, який, на відміну від попереднього періоду з його швидким зростанням економічного співробітництва, мав на початковій стадії (до 2016 року) надзвичайно високий ступінь інтенсивності з одночасним падінням рівня економічної дипломатії з відповідними наслідками.

Інтерпретації політичної реальності в українсько-французькому дискурсі розглянуті на прикладах низки резонансних тем, які є значущими для цього періоду. Частина з них – матеріали, створені в науковому та експертному середовищі. Інший масив джерел – тексти ЗМІ, які займають основну частину медіапростору. Розмежування умовне. До першої групи належать інтерпретації характеру Революції Гідності, особливостей українсько-французького політичного діалогу, аналіз позицій французьких політологів, зниження інтересу західних ЗМІ до України, Мінський процес та ін. У другій групі – гальмування євроатлантичної інтеграції України, поновлення дискусії щодо ядерного роззброєння України та визнання дієвості Будапештського меморандуму як альтернативи Нормандського формату та ін. Медіа-інтерпретації цього періоду відрізняються більшою ніж зазвичай полемічністю. Водночас здебільшого вони демонструють розгубленість авторів у визначенні політичних перспектив і формулюванні раціональних пропозицій щодо подолання кризи. У статті відзначено, що Париж, як і раніше, публічно виступає проти членства України в ЄС і НАТО, постійно нагадуючи, що договір про Асоціацію з ЄС і програма «Східного партнерства» не містять умов прийому в НАТО і ЄС. Звертається увага на новий курс Президента Франції щодо «переосмислення європейського цивілізаційного проекту» й оновлення діалогу з РФ. Україна повинна врахувати це під час формування своєї французької стратегії, бо тривала відсутність стратегічного бачення з обох сторін не дає змогу вивести інтенсивний політичний діалог у нову якість. Тому необхідна глибока ревізія результатів співпраці та вироблення її нової парадигми. У цьому контексті пропонується змістити акценти українсько-французького дискурсу на просування потрібних Україні і привабливих для французького бізнесу проєктів шляхом широкого представлення їх у медіапросторі, в публічній дипломатії, і нарешті, в центрах прийняття рішень.

Ключові слова: ЗМІ, медіа-інтерпретації, українсько-французький дискурс, політичний діалог, Нормандський формат, євроінтеграція України.

Вступ. Гострота політичної ситуації серйозно впливає на контент інформаційного простору, а тому вимагає особливої уваги до методології дослідження публікацій ЗМІ, включаючи поряд з класичними методами принципи герменевтики, розробленої, зокрема, Шлеермахером, Гуссерлем, Дильтеєм, Хайдегером, Гадамером, Рікером, Шпетом. Дослідник осягає зміст інтерпретацій через власні інтерпретації, «накидаючи» на них, за висловом Гадамера, нові смисли – від попередніх до більш доречних, відповідно до фактів. П. Рікер вказує на інтерпретацію як розшифровку сенсу, що стоїть за очевидним, за значенням, що напрошується, особливо там, де є множинний зміст. «Таке прагнення до об'єктивності не вичерпується критичним вивченням документів, як вважає обмежений позитивізм: воно включає в себе і широкі узагальнення; його специфічний раціоналізм є схожим на раціоналізм, який притаманний сучасній фізичній науці, і історії не пристало мати справу з явищами нижчого порядку» [1, с. 40].

У попередніх статтях з цієї проблематики ми вже розглядали її еволюцію в ЗМІ з 1991 по 2014 рік [2; 3]. Порівнюючи контент 2005 і 2014 років, зауважимо, що зовні обидві кризи пов'язані з відстор-

ненням В. Януковича від президентства, а французький політикум висловлював в обох випадках гарячу солідарність щодо євроатлантизму Майданів. Однак їх наслідки показали різкий контраст. Після переговорів у 2005 р. президентів В. Ющенко та Ж. Ширака двосторонні відносини були поставлені на рейки Дорожніх карт українсько-французького співробітництва з надзвичайним ефектом [4, с. 187]. Зокрема, показник торгово-економічних відносин збільшився у рази, а обсяг інвестицій в Україну – на порядок. Але після другого Майдану ми бачимо абсолютно новий сценарій. Політичний діалог піднявся до небувалих висот. За даними МЗС України, після створення «Нормандського формату» в 2014 р. Порошенко й Оланд мали 4 офіційні зустрічі та 16 телефонних переговорів. Єлисейський палац зробив 23 офіційні заяви по Україні. У 2015 р. Порошенко 4 рази здійснив робочі візити до Франції, Оланд відвідав з робочим візитом Київ. 12 разів були зустрічі на міжнародних форумах і переговорах, не рахуючи контактів прем'єр-міністрів, міністрів закордонних справ та ін. [4, с. 185]. Це не зупинило конфлікт на Донбасі, але сприяло підписанню Угоди про асоціацію України з ЄС, створення ЄвроЗЕС

і надання «безвізу» для українців. Парадокс, але в економічних стосунках стався відкат на багато років назад. У цьому відмінність підсумків Майданів. Є й «об'єднуючий» неприємний результат. Франція обидва рази припинила спроби України увійти до ЄС і НАТО.

Мета та завдання – дослідження особливостей медіа-інтерпретацій українсько-французького політичного діалогу під час корінних змін української внутрішньої та зовнішньої політики; висвітлення поглядів українських і французьких авторів на шляхи вирішення політичної кризи в Україні та стану двосторонніх відносин.

Методи дослідження: порівняльний (компаративний) метод на основі історичного підходу, з огляду на предмет дослідження застосовується метод герменевтичної інтерпретації.

Результати. Аналізуючи осмислення політичної реальності в медіа-просторі України і Франції, зупинимось лише на деяких резонансних темах.

Насамперед звернемося до інтерпретацій характеру Революції Гідності в науковому й експертному середовищі на прикладі аналітичного есе за підсумками міжнародного форуму суспільствознавців «Україна і криза русистики» в Харкові в квітні 2014 р. [5]. Автор вважає, що традиційні визначення (буржуазно-демократична, національно-визвольна та ін.) до неї не підходять. Євромайдан переміг у суспільстві з капіталістичною ринковою економікою і демократичними інститутами. Він скинув не монарха, а законно обраного президента і висловив недовіру парламенту, але не поставив під сумнів принципи капіталістичної економіки і парламентаризму. З історичними «буржуазними» революціями його об'єднує традиція європейського політичного лібералізму, яка визнає право народу на повстання проти тиранії (згідно з працею «Два трактати про правління» (1690) Джона Локка). Тому Майдан можна вважати локківським по духу, але навряд чи «буржуазним» у прямому сенсі. З революційних сценаріїв, на думку автора, найменш інтелектуально продуктивним видається концепція кольорової революції. «Кольорові революції» виглядають спецопераціями деяких могутніх гравців, що звучать як кодові назви секретних планів: «революція троянд», «помаранчева», «тюльпанова» і т.п. Найменування кольорових революцій безглузді, чого не можна сказати про українську революцію 2014 р., яка відразу проголосила себе Революцією Гідності. Досить цікавим є авторське осмислення та інтерпретація цієї самоназви з використанням прийомів герменевтики. Але розуміючи, що подібні назви теж мало що пояснюють, запропоновано визначення «постколоніальна революція». Саме вона, вважає автор, сформувала єдину націю, переступила через «інтегральний націоналізм», вказавши нові шляхи іншим народам. Аби не заглиблюва-

тися в коментарі тексту, густо присмаченого складними лінгвосемантичними конструкціями, зауважимо, що стаття практично позбавлена критичного погляду на суперечливий сенс реальних подій. Звідси ейфорія щодо можливостей нової нації самостійно формувати державну політику, а також креативної настільки, що громадяни в патріотичному пориві називають себе «русожидобандерівцями» (за прикладом команди Коломойського). Автор з натхненням робить висновок: якщо модель «постколоніальної революції» коректна, це означає, що Україна відкрила нові історичні горизонти і вже існує в майбутньому. Це в разі, якщо коректна. Тому доречно згадати одне із зауважень Поля Рікера: «...Не йдеться про те, що історик повинен розділяти віру своїх героїв, – у такому разі ми мали б не історію, а апологетику <...> історик повинен зуміти за допомогою гіпотези ...зануритися в проблематику цієї віри, постійно тримаючи її в «підвищеному стані» і «нейтралізуючи», як якщо б вона була нині існуючою вірою» [1, с. 44].

Оптимізм з приводу нової якості українсько-французького співробітництва та швидкого просування України в Європу підтримувався серйозними публікаціями за участю французьких політологів і політиків. На презентації дослідження Інституту світової політики в Києві («Аудит зовнішньої політики України») посол Франції Ізабель Дюмон повідомила про те, що відтепер Україна входить до Топ-5 пріоритетів французької зовнішньої політики [4, с. 182]. Судячи з даних про інтенсивність політичного діалогу, наміри французької сторони були частково реалізовані. Однак солідарність Заходу з Україною в санкціях проти РФ дуже скоро спіткнулася об інтереси власних виробників. Саме французькі Національні збори і Сенат першими в ЄС виступили за скасування цих санкцій, що в українській пресі викликало обурення. Наприклад, у газеті «День» читаємо, що Франція повинна відстоювати європейські цінності, за які боролася наша країна на Євромайдані. «І не може бути так, що законодавча влада тієї ж Франції приймає рішення про поступове скасування санкцій, тому що, бачте, це боляче б'є по французькій економіці» [6]. Цей докір європейцям в егоїзмі виглядає дивакуватим, бо економічна вигода – вища мета і цінність, особливо французької зовнішньої політики, яка ніколи не відрізнялася альтруїзмом. Введення санкцій стало викликати у європейських мас-медіа «втому» від української теми, що вже в 2016 р. відзначили французькі фахівці в матеріалах «Аудиту зовнішньої політики України». В одній зі статей LeMonde наводиться думка французького дипломата: «Втомленість від українського питання може швидко перетворитися загальною на втому ...до українського партнера, який відтак вважатиметься ненадійним». Тоді «питання про санкції проти Росії постане зовсім в іншому

вимірі,.. адже застосування санкцій залежить напряму від реалізації Мінських угод» (за винятком «Кримського пакета») [7]. Українські аналітики теж зафіксували, що західна аудиторія втрачає до нас інтерес. Середньомісячна кількість новин і статей про Україну провідних світових ЗМІ в період з жовтня 2016 по березень 2018 року була в середньому в 2,4 раза меншою, ніж у цих же ЗМІ в період з жовтня 2014 по серпень 2016 року. Топ-теми майже не змінилися: війна, газ і санкції, але перестали писати про реструктуризацію боргів і нормандські переговори. При цьому три державні медіа РФ (TASS, Russia Today і Sputnik) написали майже стільки ж, скільки 14 західних [8]. Але у серйозній політичній періодиці Франції, зокрема, в журналі "Politique international", такі перепади менш відчутні. У статтях про Україну з'являються цікаві подробиці політичного закулісся або відверті думки українських політиків, якими вони не діляться з вітчизняними виданнями. Наприклад, щодо планів покарання активних діячів невизнаних республік після повернення в українську юрисдикцію, як це є в інтерв'ю виданню А. Авакова. Жорстко дорікнувши Заходу у байдужості до України («ми остання лінія захисту від цього божевільного пса Путіна, який гавкає на наших кордонах»), він виклав план рішучого заняття території за два тижні в разі відходу РФ з ЛДНР: «... ми готові до цього сценарію. Ми будемо голосувати за законом, щоб покарати тих, хто співпрацював з ворогом, черпаючи натхнення з моделі Де Голля (тотальна судова чистка – Р.С.) після Другої світової війни» [9]. Такі настрої відомі в «Четвірці». Мабуть, тому «формула Штайнмайера» знов підтверджена у Паризькому меморандумі. На зустрічах міністрів закордонних справ Франції і Німеччини Ф.-В. Штайнмайера і Ж.-М. Ерро з П. Порошенком, А. Яценюком, і П. Клімкіним у лютому 2016 року відкрито пролунала стурбованість за політичне майбутнє України: «...немає жодних підстав бути задоволеними прогресом, досягнутим нами в останні кілька місяців». Особливий наголос було зроблено на боротьбу з корупцією та невідкладне ухвалення закону про вибори в ОРДЛО. При цьому Яценюк був удостоєний похвали за те, що він «проштовхнув через парламент низку соціально непопулярних заходів із затягування пояса, які покликані відродити стійке зростання в Україні» [10]. Проте найважча проблема країни залишилась замороженою.

Однією з найбільш гострих тем у ЗМІ стало будівництво «Північного потоку 2», який суперечив інтересам України, але не інтересам Франції та Німеччини. Слід підкреслити, що в українській пресі ця тема була порушена ще у 2006 році [11]. Франція тоді запропонувала цілу низку проєктів у сфері газових поставок і використання газових сховищ України, проте пропозиції не були прийняті під впливом проросійського лобі. Персоналії автор

замовчує. Але тоді Президентом був В. Ющенко, що почав блискуче співробітництво з ФР і газові війни з РФ. Тому така інтерпретація непрозора.

Після зупинки будівництва «Північного потоку 2» у 2019 р. ЗМІ Франції висловлювали досить стримане невдоволення тиском США на Європу [12]. На відміну від ФРН, Франція не проявляла великої активності в захисті проєкту, бо забезпечена енергією на 70% своїми АЕС і не так критично залежна від газу.

Інцидент у Керченській протоці 25 листопада 2018 року зі стріляниною і захопленням українських військових моряків сколихнув світові ЗМІ, але занадто явний зв'язок інциденту з майбутніми президентськими виборами збив могутню інформаційну хвилю. Показова реакція «проукраїнського» Ле Монд, яка меланхолійно відзначила, що прохання Порошенка про воєнний стан може привести «навіть до перенесення президентських виборів у березні 2019 року, стосовно яких він відчуває великі труднощі» [13].

Гальмування українсько-французького євроатлантичного співробітництва турбує українських політологів. Так, у 2019 р. директор Інституту світової політики Євген Магда в інтерв'ю Radio France International заявив, що євроінтеграція України – тривалий процес, і він його оцінює «10 років +» та додав: «...Дозволю собі сказати таку крамольну річ: Україну в ЄС не чекають». На його думку, частина українських політиків – за зміну орієнтації на Росію. Інша частина пропонує здійснювати реформи в контексті європейської інтеграції та бути готовими в будь-який момент. «Це як дівчина, яка сильно хоче вийти заміж, купила весільне плаття, постійно його приміряє і тримає дієту, щоб у нього влізти. Нам треба постійно бути у формі» [15]. «Крамольність» таких міркувань завищена, тим більше для французького радіо. Український посол у Парижі О. Шамшур в інтерв'ю «Укрінформ» у 2015 р. повідомляв про негативне ставлення французів до перспективи членства України в НАТО і ЄС. Під час обговорення ратифікації Угоди про асоціацію в обох палатах парламенту Франції «робився акцент на тому, що Угода про асоціацію не є перехідним етапом до вступу України в ЄС і не передбачає ніяких перспектив членства» [16]. У котрий раз французи повторили це у 2020 році без проблисків іншої інтерпретації. За повідомленням УНІАН, офіційний Париж заявив, що Франція не хоче, щоб «Східне партнерство» сприяло ймовірності майбутнього членства в ЄС. Партнерство виключає «всі перспективи або всі механізми інтеграції ЄС, або членства». Президент наполягає, що розширенню повинно передувати реформування ЄС у його нинішніх кордонах [17].

І нарешті, про головний висновок, який для автора є очевидним. Однак за цією очевидністю

криється той самий «множинний сенс». Тримати дієту протягом «10 років +», щоб влізти у вінчальну сукню навіть для дівчини нерозумно, а для країни тим більше. Множинність смислів – у пошуку разом із Францією альтернативних стратегій і пріоритетів нині. Через «10 років +» конструкція Європи може бути іншою.

Після оголошення про відновлення роботи Нормандської четвірки французька преса знову повернулася до української теми. Раніше Ф. Оланда критикували за проходження у фарватері Німеччини, але зустріч у Парижі по-іншому показала роль французького президента. З можливих перешкод досягненню прогресу преса називала проблему інтерпретації «формули Штайнмайера». Але у підсумку президент В. Зеленський підтвердив попередні домовленості. Однак у ЗМІ знову активно стало питання про перегляд мінських угод, з натяками, що Макрон і Меркель допускають таку можливість. Чи це так? 30 березня 2020 року Міністерство Європи та закордонних справ Франції оприлюднило спільну заяву міністрів закордонних справ ФР та ФРН стосовно України, де закликають до виконання спільних висновків останнього саміту у Парижі «шляхом повного виконання Мінських домовленостей» [18]. Таким чином, спекулятивність інтерпретацій зафіксована. Однак пандемія Covid-19 відсунула новий етап цих переговорів на невизначений термін.

Серед гострих тем, як-то кажуть, «другого плану» можна вказати на сполох дискусій щодо Будапештського меморандуму 1994 р. по ядерному роззброєнню України, який, за визнанням Л. Кучми, йому не рекомендував підписувати президент Франції Ф. Міттеран, сказавши коротко і ясно: «Вас обдурять». Чергова хвиля публікацій піднялася в 2014 році. І справа не в 20-й річниці меморандуму, а в новій політичній реальності. Наприклад, у публікації О. Білоколоса тема міжнародних гарантій розглянута в історичній ретроспективі [18]. Він послався на погляди французького історика дипломатії Жана-Батіста Дюрозеля, висловлені в книзі «Історія дипломатії з 1919 р. до наших днів» про Пакт загальної відмови від війни 1928 року (Пакт Бріана-Келлога – апогей дипломатії «пактоманії»). На думку Дюрозеля, це була небезпечна ілюзія. Простеживши низку таких гарантій, у тому числі від імені СБ ООН і НАТО стосовно України, автор статті розкритикував реанімацію цієї ілюзії, а саме напад «пактоманії» тодішнього міністра закордонних справ П. Клімкіна, який озвучив «Українській правді» 20.07.2014 р. незрозумілу ідею «перехресних гарантій безпеки». З іншого боку, низка українських аналітиків наполягали, що Будапештський меморандум – не порожній аркуш, а повноцінний міжнародний договір. Ретельний аналіз його проведено в статті П. Жовніренко [19], який доводить, що згідно з нормами міжнародного

права він не потребував ратифікації і обов'язковий до виконання. Є підтримка цього і у Франції, про що скажемо нижче.

Відвертою слабкістю всіх цих публікацій є невідповіді на питання: «Що робити?». Наприклад, у боротьбі з ілюзіями «пактоманії» запропонований курс на силову політику стримування. Але тут автор дійшов аж до створення високоточних крилатих ракет, що дістають до Петербурга і Єкатеринбурга. В іншому випадку безперспективний Нормандський формат пропонується замінити на Будапештський, тобто замість президента Франції і канцлера Німеччини посадити за стіл переговорів президента США і прем'єр-міністра Великобританії. Але як? Автор рекомендує: наполегливо пропонувати підписантам відтворити єдиний перспективний формат переговорів. Відповідей не було, але ця тема турбує українців з інших боків.

Після виходу в 2016 році книги колишнього Міністра екології Юрія Костенка «Історія ядерного роззброєння» і його публічних виступів з'явилися нові публікації з питаннями, чи справді Україні необхідно було підписати Меморандум через тиск ззовні, загрози міжнародної ізоляції і т.п.? А чому Пакистан, Індія, КНДР і Ізраїль не стали цього робити? Чому так поспішно проводився процес демонтажу ядерних сил, а саме замість 7 років на передачу в Росію першої партії ядерних зарядів і носіїв за півтора року вивезли все? Адже вартість ядерних зарядів, ракет, шахт, ракетноносців і всієї інфраструктури обслуговування була гігантською (за деякими оцінками тільки збагачений уран і плутоній-більш 100 млрд дол). Новенькі розпиляні ТУ-160 («Білий лебідь»), вартістю кожен 250 млн дол., налітали всього від 100 до 460 годин [20]. І що натомість? Тому автор книги і його прихильники вимагають суду для всіх, хто просував цю угоду на шкоду країні.

Повертаючись до французьких медійних інтерпретацій, відзначимо відчутну підтримку лінії України на жорстку конфронтацію з РФ. Наприклад, науковий співробітник Французького інституту геополітики та Інституту Томаса Мора Ж.-С. Монгреньє переконаний, що домовленості в Будапешті лягли в основу міжнародного права, а спроби їх дезавувати – «гра в софістику» [21]. Його припущення щодо відлучення Путіна від «G8» підтвердилося. А ось щодо закінчення української кризи прозвучали дивні міркування про можливий опір агресору за «кричущої нерівності сил», де «архаїчні інстинкти» народу, що прокинулись, можуть серйозно впливати на результат протистояння. Але тут уже, як-то кажуть, дякуємо за пораду...

У ряду рішучих прихильників активної протидії В. Путіну – відомий політолог і журналіст Олів'є Ведрін. В українських ЗМІ в каденцію П. Порошенка він був категоричний і вимогливий по частині наступальної позиції, переконуючи, що росій-

ське лобі у Франції – це всього лише невеликі групи вкрай правих і вкрай лівих політичних сил [22]. Але коли В. Зеленський почав діалог з Е. Макроном щодо відновлення переговорів у Нормандському форматі, О. Ведрін заговорив інакше: «Що ми спостерігаємо зараз? Повернення Росії в ПАРЄ, посилення російського лобі в Євросоюзі, спроби Трампа повернути РФ у «Велику сімку», проросійська риторика Макрона, Німеччина і «Північний потік-2», мережа кишенькових популістських партій у ЄС, які просувають ідею скасування санкцій... У Франції дуже сильне російське лобі в бізнесі. Багато французьких бізнесменів проти продовження санкцій. Ви в Україні повинні враховувати це лобі як у Франції, так і в Німеччині» [23]. Знання таких особливостей авторів – важлива позиція в герменевтиці.

У телевізійних дискусіях французьких політологів щодо Криму проукраїнська і проросійська позиції окреслені помітно [24]. Але в будь-якому варіанті дискусій усі учасники мають на увазі національні інтереси Франції, вплив української кризи на її європейську політику. Причому предмет аналізу може бути розгорнуто в самому несподіваному ракурсі. Ось, наприклад, Олександр дель Валь – історик, геополітолог і публіцист. У спільному з політологом Олів'є Гілманом інтерв'ю 4 червня 2015 для Atlantico (незалежного новинного інтернет-порталу) він піддає гострій критиці французьку зовнішню політику за проходження у фарватері американських інтересів в Європі. Протистояння України і Росії для нього має значення лише остільки, оскільки це може впливати на головну задачу Франції у протидії наступу світового ісламізму. Через три роки в тому ж виданні Atlantico, представляючи свою нову книгу «Справжні вороги Заходу», він конкретизує свою позицію: «Поки натівські стратеги запевняють нас, що найстрашніша загроза для західних суспільств – це путінська Росія, <...> полюси радикального ісламізму користуються нашими свободами і дипломатичними відносинами наших країн... Це є продовженням константи англо-саксонської геостратегії, тобто теорії стримування або оточення російського Хартленда, в тому числі за допомогою «мусульманського пояса» [25]. Навіть через події в Україні або в Сирії автор вважає, що така геостратегія суперечить інтересам Франції і всієї Європи у зіткненні цивілізацій, що насувається. Закликає повернутися до історичного союзу з Росією і не підштовхувати її до Китаю. У цих міркуваннях автор стає рупором свого президента, який майже цитує його. У газеті «Фігаро» читаємо: президент розраховує повернути Франції її історичну роль «держави-посередника» у світових проблемах, вважає, що «за існуючих умов перебудови світу було б помилкою не розмовляти з Росією, щоб вона приєдналася до Європи, а не до Китаю». Прези-

дент підкреслив актуальність «переосмислення Європейського цивілізаційного проєкту» [26]. Як бачимо, тут ціла програма, у якій чутні відгомони ідей де Голля.

З 2014 року французькі дослідники стали більше уваги приділяти Україні як одному з геополітичних центрів. У статті Л. Халецької розглянуті погляди низки відомих фахівців: П. Гурдена, П. Маршана, Ж.Б. Пінателя, О. дель Валя, Ж.Ж. Вюжіка [27]. Щодо проблем української кризи, то вони надали своє бачення її розвитку. Багато що підтвердилося. Привертають увагу міркування щодо гострої теми – федералізації країни. На думку П. Гурдена, доктора історії, члена Наукової ради Центру геополітики, з досвіду інших країн вирішення етнічних конфліктів через федералізацію малоімовірно.

Узагальнюючи висновки французьких дослідників, автор визначає, що Україна сприймається ними у тісному симбіозі з Росією. У світі Україна зараз є геополітичним центром, однак не є полюсом сили. Таким полюсом для Заходу є Росія. Україна вважається чинником російської геополітики і геостратегії, що, як показує й наш огляд, типово для французького медіапростору загалом. Можливою перспективою для України французькі дослідники бачать не вибір між Сходом і Заходом, а орієнтацію і на Схід, і на Захід відповідно до свого розташування між цивілізаційними світами.

Висновки і пропозиції. Інтерпретації політичної реальності в українсько-французькому дискурсі особливо суперечливі в інформаційній сфері, тому в публікаціях нерідко виявляється розгубленість генеруючих суб'єктів у розумінні історичного сенсу подій і політичної перспективи. На це впливає тривала відсутність реальної політичної стратегії з обох сторін [28]. У політичному діалозі сторін, особливо у публікаціях ЗМІ, постійно присутній аксіоматичний українсько-російський конфлікт, інтерпретації якого відтягують значний інтелектуальний потенціал дослідників, «звільняючи» їх від креативного формування сенсу нової парадигми відносин з Францією. Українсько-французький консенсус після відновлення переговорів у Нормандському форматі може перевести відносини на новий рівень. Офіційному Києву належить сформулювати ефективні політичні рішення по Донбасу і за підтримки Парижа відповідально їх реалізовувати, не дозволяючи правим радикалам нав'язувати свій порядок.

Для України настав час переглянути свої очікування на зміни позиції Франції в питанні членства в ЄС і НАТО. Уважно відслідковувати курс Франції в «переосмисленні Європейського цивілізаційного проєкту», де можуть відкритися нові можливості щодо партнерства. Оцінити уроки двостороннього співробітництва за три десятиліття для чіткого визначення умов, за яких досягався найбільший практичний результат і причин, через які Україна не

забезпечила повноцінної участі у високотехнологічних проектах. У цьому контексті змістити акценти українсько-французького дискурсу на просування потрібних Україні проектів у політичному діалозі, в медіапросторі, в публічній дипломатії, в ділових форумах і нарешті, в центрах прийняття рішень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Рикёр П. История и истина. / Пер. с фр. И. Вдовина, О. Мачульская. Санкт-Петербург. 2002.
2. Серов Р.І. Українсько-французькі відносини: політологічний вимір у історичній ретроспективі. *Політикус*. Вип. 5/6, Одеса, 2018, с. 15–25.
3. Серов Р.І. Українсько-французький дискурс: інтерпретації політичної реальності в ЗМІ. *Політикус*. Вип. 1, Одеса, 2020, с. 74–81.
4. Серов Р.І. Українсько-французький політологічний дискурс у дзеркалі «Аудиту зовнішньої політики України». *Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки*. Том 22. Вип. 2(29), 2017, с. 180–192.
5. Герасимов І. Україна 2014: Первая постколониальная революция. *Україна модерна*. 21/2014. URL: <http://uamoderna.com/md/gerasimov-1-postkolonial-revolution>.
6. Сирук М. «Перестаньте защищаться, атакуйте». *День*, 2016/06/16.
7. *Le Monde*, 2016./02/11/. URL: .
8. Недельнюк А. Забыть об Украине: что писали о нашей стране западные СМИ и рупоры пропаганды. *Европейская правда*. 15.05.2018.
9. *Politique internationale*. 2018, No. 158. Isabelle Lasserre. L'Homme fort de L'Ukraine. URL: https://archives.politiqueinternationale.com/revue/article.php?id_revue=159&id=1677&content=synopsis.
10. *Euractiv*. 2016, 23.02. France and Germany tell Ukraine "time is running out".
11. Лазарева А. Не начав обещанных проектов с Украиной, «Газ де Франс» интересуется участием в Северо-Европейском газопроводе. *Зеркало недели*, 2006, 31 марта, вып. №12.
12. *Le Figaro*. 2019/01/20/. Pourquoi le gazoduc Nord Stream 2 divise-t-il l'Occident?
13. *Le Monde*. 2018,25,11. La Russie capture trois navires ukrainiens en mer Noire URL: https://www.lemonde.fr/europe/article/2018/11/25/l-ukraine-accuse-la-russie-d-avoir-tire-sur-ses-navires-en-mer-d-azov_5388475_3214.html.
14. Магда Е. ПАРЕ завдала удару по просуванню європейських цінностей в Україні. *Radio France Intern*. 2019, 27.06. URL: <http://iwp.org.ua/publication/parye-zavdala-udaru-po-prosvannuu-yevropejskyh-tsinnostej-v-ukrayini/>.
15. URL: <https://kiew.diplo.de/ua-uk/aktuelles/-/2329784>.
16. *Апостроф*. 2015, 6 липня. URL: <https://apostrophe.ua/news/world/2015-07-06/frantsiya-protiv-vstupleniya-ukrainyi-v-nato-posol/28882>.
17. УНІАН. 2020/01/27/ URL: <https://www.unian.net/politics/10847972-vo-francii-ne-hotyat-chtoby-vostochnoe-partnerstvo-sposobstvovalo-budushchemu-chlenstvu-v-es-smi.html>.
18. Белоколом О. Некоторые размышления о Будапештском меморандуме и международных гарантиях... *Зеркало недели*, вып. 45, 28.11–05.12.2014 г.

19. Жовниренко П. Апология Будапештского меморандума. *День*, 30.07.2019.

20. Як знищувались стратегічні ядерні сили України. *Ukrainian Military Pages*. 05.12.16, оновлено 27.01.19. URL: <https://www.ukrmilitary.com/2016/12/strategic-nuclear-forces-of-ukraine.html>.

21. Монгрень Ж. Мир – річ значно тендітніша, ніж здається. URL: https://texty.org.ua/fragments/52264/Myr_rich_znachno_tenditnisha_nizh_zdajetsa-52264/.

22. *Електронні вісти*. URL: <http://elvesti.com/news/2016/6/15/v-kieve-prezentovali-issledovanie-audit-vneshney-politiki-ukraina-franciya>.

23. Присяжнюк М. Коллективный Путин. Украина в преддверии Нормандского саммита. *Lb.ua*. URL: https://lb.ua/world/2019/10/02/438818_kollektivniy_putin_ukraina.html.

24. Французские политологи о легитимности крымского референдума 2014 г. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rCxsxAnxAmY>.

25. Alexandre del Valle: "Les vrais ennemis de l'Occident ne sont pas forcément ceux qu'on croit" URL: <https://www.atlantico.fr/rdv/2902494/alexandre-del-valle-les-vrais-ennemis-de-l-occident-ne-sont-pas-forcement-ceux-qu-on-croit>.

26. *LeFigaro*. Politique. 2019/08/22/. URL: <https://www.lefigaro.fr/politique>.

27. Халецька Л. Геополітичний контекст української кризи в працях сучасних французьких дослідників. *Наук. записки Тернопільського нац-го пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія: Історія*. Тернопіль, 2015. Вип. 2, Ч. 3, с. 205–211.

28. Українська призма: Зовнішня політика 2019. Аналітичне дослідження. ГО «Рада зовнішньої політики «Українська призма». Київ. 2020, с. 90–95.

REFERENCES:

1. Ricoeur, P. (2002). History and Truth. Transl. Vdovina, Machulskaya. St. Petersburg: "Alteja".
2. Serov, R.I. (2018). Ukrainian-French relations – political dimension in historical retrospective. *Politicus*. 5/6, Odessa, pp. 15–25.
3. Serov, R.I. (2020). Ukrainian-French discourse: interpretations of political reality in the media. *Politicus*. 1, Odessa, pp. 74–81.
4. Serov, R.I. (2017). Ukrainian-French political science discourse in the mirror of "Foreign Policy Audit of Ukraine" – Bulletin of Odessa National University. *Sociology and political science*. Volume 22. 2 (29). pp. 180–192.
5. Gerasimov, I. Ukraine 2014. The first post-colonial revolution. *Ukraine is modern*. 21/2014. URL: <http://uamoderna.com/md/gerasimov-1-postkolonial-revolution>.
6. Siruk, M. "Stop defending, attack". *Day*, 2016/06/16.
7. *Le Monde*, 2016./02/11/. URL: <https://www.lemonde.fr/>.
8. Nedelnyuk, A. To forget about Ukraine: what Western mass media and voices of Russian propaganda have written about our country. *European truth*. 15.05.2018.
9. *Politique internationale*. 2018, No. 158. Isabelle Lasserre. L'Homme fort de L'Ukraine. URL: https://archives.politiqueinternationale.com/revue/read2.php?id_revue=159&id=1677&search=&content=texte.
10. *Euractiv*. 2016, 23.02. France and Germany tell Ukraine "time is running out".
11. Lazareva, A. (2006). Without starting the promised projects with Ukraine, "Gaz de France" is interested

in participating in the North European Gas Pipeline. *Mirror of the Week*, March 31, issue No. 12.

12. *Le Figaro*. 2019/01/20/. Pourquoi le gazoduc Nord Stream 2 divise-t-il l'Occident? URL: <https://www.lefigaro.fr/international/2019/01/20/01003-20190120ARTFIG00099-pourquoi-le-gazoduc-nord-stream-2-divise-t-il-l-occident.php>.

13. *Le Monde*, 2018,25,11. La Russie capture trois navires ukrainiens en mer Noire.

14. Magda, Y. (2019). The PACE has dealt a blow to the promotion of European values in Ukraine. *RadioFran. Inter*. 27.06. URL: <http://iwp.org.ua/publication/parye-zavdala-udaru-po-prosuvannyu-yevropejskyh-tsinnostej-v-ukrayini/>.

15. URL: <https://kiew.diplo.de/ua-uk/aktuelles/-/2329784>.

16. *Apostrophe*. July 6, 2015. URL: <https://apostrophe.ua/news/world/2015-07-06/frantsiya-protiv-vstupleniya-ukrainyi-v-nato---posol/28882>.

17. UNIAN. 2020/01/27/. URL: <https://www.unian.net/politics/10847972-vo-francii-ne-hotyat-chtoby-vostochnoe-partnerstvo-sposobstvovalo-budushchemu-chlenstvu-v-es-smi.html>.

18. Belokolos, O. (2014). Some Thoughts on the Budapest Memorandum and International Security Guarantees. *Mirror of the Week*, issue 45, November 28 – December 5, 2014.

19. Zhovniirenko, P. Apology of the Budapest Memorandum. *Day*, 30.07.2019.

20. How the strategic nuclear forces of Ukraine were destroyed. *Ukrainian Military Pages*. 05.12.16 / updated

27.01.19. URL: <https://www.ukrmilitary.com/2016/12/strategic-nuclear-forces-of-ukraine.html>.

21. Mongrenier, J.S. Peace is more fragile than it appears to be. URL: https://texty.org.ua/fragments/52264/Myr_rich_znachno_tenditnisha_nizh_zdajetsja-52264/.

22. URL: <http://elvesti.com/news/2016/6/15/v-kieve-prezentovali-issledovanie-audit-vneshney-politiki-ukraina-franciya>.

23. Prysyazhnyuk, M. Collective Putin. Ukraine on the eve of the Normandy Summit. *Lb.ua*. URL: https://lb.ua/world/2019/10/02/438818_kollektivniy_putin_ukraina.

24. French political scientists on the legitimacy of the Crimean referendum in 2014. UR125. Alexandre del Valle: "Les vrais ennemis de l'Occident ne sont pas forcément". URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rCxsxAnxAmYceux> qu'on croit". URL: <https://www.atlantico.fr/rdv/2902494/alexandre-del-valle-les-vrais-ennemis-de-l-occident-ne-sont-pas-forcement-ceux-qu-on-croit>.

26. *LeFigaro*. *Politique* / -2019/08/22/. URL: <https://www.lefigaro.fr/politique>.

27. Khaletska, L. (2015). Geopolitical context of Ukrainian crisis in works of modern french academics. *Scientific notes of Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University*. Series: History. Ternopil, Issue 2. Part 3. Pp. 205–211. URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/19822>.

28. *Ukrainian Prism: Foreign Policy 2019*. Analytical study. Foreign Policy Council "Ukrainian Prism", Friedrich Ebert Foundation, Office in Ukraine. Kyiv, 2020, p. 90–95. URL: http://prismua.org/wp-content/uploads/2020/05/UkrainianPrism.ForeignPolicy19_eng.pdf.

Media interpretations in the Ukrainian-French political dialogue (2014–2020)

Serov Roman Igorovich

Doctoral Student at the Department of Political Science
Odesa I.I. Mechnikov National University
Dvoryanska str., 2, Odesa, Ukraine

Media interpretations of political reality in the Ukrainian-French discourse review based on a number of resonant topics significant for this period. Some of them were created in a scientific and expert environment. Another array of sources is media texts that formed the main content of the media space. The distinction is relative. The first group includes interpretations of the nature of the "revolution of dignity", the features of the Ukrainian-French political dialogue, and analysis of the positions of French political scientists, decline in interest of Western media on Ukraine, the Minsk process and other. The second group includes the inhibition of Euro-Atlantic integration of Ukraine, new discussions on Ukraine's nuclear disarmament, the Budapest memorandum and amendments to the Norman format, etc. The media interpretations of this period are rich in information but differ in more controversy and emotionality than usual, and mainly focused on the political crisis in Ukraine and the anti-Russian confrontation, frequently demonstrating at the same time confusion of the authors, regarding the definition of political prospects and reasonable suggestions on how to overcome the crisis.

Regarding Euro-Atlantic integration of Ukraine, Paris still publicly opposes its EU and NATO membership, stressing that the Association Agreement with the EU and the Eastern Partnership program do not contain conditions for admission to these organizations. The article draws attention to the new course of Paris on "rethinking the European civilization project" and updating the dialogue with the Russian Federation. Ukraine should take this into account when formulating its French strategy. According to the analytical center "Ukrainian Prism", it is the long absence of strategy that determines the very modest rating of Ukrainian-French relations, especially in the "strategic vision" section. Therefore, a deep audit of the results of cooperation and the development of a new paradigm of bilateral relations are necessary. In this context, it is proposed to shift the focus of the Ukrainian-French discourse to the promotion of attractive projects through their widespread representation in the media, in public diplomacy, in business forums and, finally, in decision centers.

Key words: mass-media, medias-interpretations, Ukrainian-French discourse, political dialogue, Norman format, eurointegration of Ukraine.